

אי שש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל

רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש יד' תמוז תשע"ג: הדלקת נרות: ירושלים 7: 12 תל-אביב: 7: 28 חיפה: 7: 21 מוצאי שבת: ירושלים: 8: 31 תל-אביב: 8: 33 חיפה: 8: 35 ר"ת: 9: 05

פרשת בלק

חובת מחאה

להוכיח ולמחות בזולת [בדרכי נועם] כאשר סר מן הדרך הטובה!

נלמד מהפסוק: קח את כל ראשי העם והוקע אותם לה' נגד השמש" (פרק כה-ד)

ודרשו חז"ל: ראשי העם תלה על שלא מיחו בבני אדם המיוחדין כשמש (תנחומא). והספורנו פירש: נגד השמש - שיראו העם [שמענישים את החוטאים] ולא ימחו. ובה ינופר להם עוונם על שלא מיחו בפושעים. מדה כנגד מדה. וכן בפסוק לקמן "ויכפר על בני ישראל" (כד-יג) כתב הספורנו: כשעשה זאת [פנחס] לעיני כולם כדי שיכופר להם על שלא מיחו בפושעים, לכן הוא ראוי לכהונת עולם אשר בה יכפר בעדם.

מבואר בגמרא (שבת נד:) שכל מי שבידו למחות באנשי ביתו או באנשי עירו ואינו מוחה נתפס בעוונם. ומובא בתנא דבי אליהו (פרק יא), כי אותן ארבעים ושנים אלף שנהרגו בימי יפתח הגלעדי, מיוחסים לפנחס בן אלעזר שהרגן, משום שהיה סיפק בידו למחות [באנשי אפרים שנתקבצו להלחם ביפתח] ולא מיחה! [וגם היה לו להתיר הנדר ליפתח ולא התיר] "ולא פנחס בלבד", אומרים חז"ל, אלא כל מי שסיפק בידו למחות ולא מיחה. להחזיר את ישראל למוטב, ואינו מחזיר. כל הדמים הנשפכין בישראל אינם אלא על ידו! לפי שכל ישראל ערבים זה לזה!"

עוד מובא בגמרא (עבודה זרה יח.) על רבי חנינא בן תרדיון שנתפס ע"י המלכות על כך שעסק בתורה וגזרו עליו שריפה ועל אשתו להריגה. וגם בתם נענשה [על שדקדקה בפסיעותיה], ואומרים חז"ל מדוע נגזר עליו שריפה, משום שהיה הוגה את השם באותיותיו. ושאלה הגמרא, היאך עשה כן והרי אמרו שמי שהוגה את השם באותיותיו אין לו חלק לעולם הבא? ומתרצת הגמרא שעשה כן להתלמד, ולהתלמד מותר. ושואלת הגמרא: אם מותר, מדוע נענש? ומתרצת הגמרא: משום שהיה עושה כן בפרהסיא [ופירש"י: שהקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השעה ואפילו להתלמד יש לחוש לכבוד הרב]

והטעם שגזרו על אשתו הריגה מבארת הגמרא משום שלא מיחתה בו על זה שהגה השם באותיותיו בפרהסיא. מכאן אמרו כל מי שיש בידו למחות ואינו מוחה נענש עליו.

ואמנם הקשה החתם סופר: היאך אפשר לומר שאשתו נענשה משום שלא מיחתה בו, וכי יש בידה למחות בבעלה? וכי היא יודעת בהלכה זו יותר ממנו? ואף אם תמחה, כלום ישמע לה הרי הוא סובר שמותר!:

אלא מבאר החתם סופר שהתביעה על אשתו לא היתה על כך שלא מיחתה בו, אלא על כך שלא מיחתה בבתה שדקדקה בפסיעותיה. ועליה היתה חובת מחאה, שכן רבי חנינא היה טרוד בתלמוד ולא השגיח ע"ז, אבל היא היה בידה למחות ולא מיחתה ועל כן נענשה. עכ"פ רואים מכל דברי חז"ל אלו, עד כמה חמורה חובת המחאה ועד כמה גדול עונשו של מי שבידו למחות. ואינו מוחה.

דרכה של מחאה...

הצדיק רבי מאיר יחיאל הלוי מאוסטרובצה זצ"ל היה לוחם קנאי למען קדשי ישראל. פעם הגיע לאוסטרובצה תיאטרון יהודי נודד ורצה לערוך את ההופעה ביום השבת. רבי מאיר יחיאל לא הצליח למנוע את ההופעה, למרות כל השתדלויותיו.

מה עשה? שעה קלה לפני המועד שנקבע להתחלת ההצגה, הופיע רבי מאיר יחיאל והתיישב על הספסל בשורה הראשונה, הקהל שבא לחזות במופע וראה את רבי מאיר יחיאל יושב בשורה הראשונה נשמט והלך לו. ההצגה כמובן לא נתקיימה. ואולם במוצאי השבת, קרא האדמו"ר למנהלים וסילם להם מכיסו את ההפסדים שגרם על ידי ביטול ההצגה.

חובת מחאה כיצד?

סיפר גאב"ד טשיבין רבי דב בעריש וייזנפלד זצ"ל: בצעירותי שהיתי פעם באירוע של שמחה עם הרב מברוד (בעל המחזה אברהם). לפתע הופיע אדם והחל לדבר דברי גנאי על אחד מגדולי הצדיקים. כשמעתי זאת רציתי מיד למחות בתוקף... אך הרב מברוד תפס בידי ומנע זאת ממני.

כשהלך אותו אדם פנה אלי הרב מברוד ואמר לי: "שמע נא, הנך עדיין אברך צעיר, דע לך מלפנים בישראל כשמעו שאחד מדבר נגד תלמיד חכם, מצינו הלכות רבות אם ואיך למחות. אבל היום צריך לשקול היטב כי ירדה חולשה לעולם, ובדרך כלל כאשר מוחים, ברוב המקרים הלה יענה וידבר עוד ועוד, ולא רק שלא מנע הבזיון אלא אדרבה, ילך הבזיון ויגבר, על כן עדיף לשתוק..."

שר התורה

עלון השבוע הוקדש לרפואת

רוחמה חיה בת איטה מרים חוה לרפו"ש בתושח"י

לימוד זכות על ישראל

לדון וללמוד זכות על כל אדם מישראל !

נלמד, בדרך דרש ורמז, מהפסוק: "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמיל בישראל ה' אלוקיו עמו" ... (פרק כג-בא)

ופירש כ"ק האדמו"ר, גאב"ד אונגוואר הגאון רבי מנשה קליין זצ"ל (בספרו משנה הלכות מ"מ עה"ת) את הפסוק כך: "לא הביט און ביעקב" ... כלומר: אדם שלא רואה כל עוול וחסרון בעם ישראל. אינו מביט על עוונם וחובותם, אלא מלמד עליהם רק בזכות. רואה הוא רק את מעלתם. אדם כזה יזכה ש"ה" אלוקיך יהיה עמו" - שהשכינה תהא מתייחדת עמו, "ותרועת מלך בו" - שהקב"ה נעשה לו כ"רע", מלשון רע וחבר, דכיון שמלמד הוא זכות על ישראל, הקב"ה אוהבו שמלמד זכות על בניו.

לאור האמור, המשיד גאב"ד אונגוואר רבי מנשה קליין עפ"י דרכו והטעים לדינא, הואיל ותקיעת שופר בראש השנה נועדה להפחיד את השטן שלא יקטר וילמד חובה על בני ישראל ח"ו, לכן מי שמלמד חובה על ישראל אינו ראוי להיות תוקע בראש השנה, שהרי "אין קטיגור נעשה סניגור". ולכן מי הראוי ש"בעל תוקע" יהיה דוקא אדם כשר, המלמד זכות על ישראל!

גם זה נרמז יפה בפסוק "לא הביט און ביעקב" ... צדיק כזה שלא מביט בעוון ישראל - "תרועת מלך בו" - הוא שראוי לתקוע "תרועה" בשופר של מלך העולם ולהבעית את השטן לבל ישטיננו.

למען האמת, כל אדם יכול למצוא זכות בזולתו, תלוי רק בצורת המבט, האם מדקדק לראות את מעלתו של הזולת או את חסרונו. שכן גם באדם השלילי ביותר צריך ואפשר למצוא נקודת זכות [ולכן אם לא נמצא בסנהדרין מי שיוכל למצוא זכות לנידון, אינו חייב] כשם שבאדם הטוב ביותר אפשר למצוא גם נקודת חובה, וכל שמוטל עלינו הוא לראות בכל אדם יותר את צד הזכות מאשר את צד החובה, וממילא זה ישנה לגמרי את ה"פסק" שלנו עליו.

בתורתו של כ"ק האדמו"ר מהרי"ד מבעלז זצ"ל (בפרשת אחרי) מובא בשם אביו המהר"י זצ"ל שהקב"ה מינה את חנוך שיהיה מלאך מליץ טוב על ישראל. ומפני מה עשה הקב"ה מלאך שימליץ על ישראל דוקא בשר ודם, הלא היה יכול למנות על כך אחד ממלאכי מעלה?

אלא הטעם הוא, כי מלאך אשר נברא מלכתחילה מלאך, אינו יכול להמליץ טוב על ישראל, כי אינו מבין ואינו יודע את יצר לב האדם ואת הנסיונות שהאדם צריך להתנסות בהם ברצותו לעבוד את השי"ת. אבל מלאך שהיה קודם בשר ודם מכיר ויודע כל זאת ויכול להמליץ טוב על ישראל.

לשמוע את הטוב...

כ"ק האדמו"ר רבי אהרן מבעלז זצ"ל מצא תמיד מקום לדרוש בשבחם ובזכותם של ישראל. בכל מקרה שנזדמן לפניו חיפש תמיד את החיוב ואת הזכות. הוא היה מעריך כל מעלה ומדה טובה שמצא באדם וניצל אותה כנקודת אחיזה לשם לימוד סניגוריה עליו.

פעם הלך הרבי בשבת ברחוב. עבר לידו אדם שעישן סיגריה, רח"ל. שאל אותו המלוה של הרבי: "אינך יודע ששבת היום?" השיב הלה: "כן! אני יודע!" סיפר המלוה לרבי את תשובתו של האיש. אמר לו הרבי: לא שמעת היטב, הוא אמר "כן, איני יודע"...

אדמו"רי בעלזא

למנוע קטרוג...

פעם הגיע אדם לכ"ק האדמו"ר רבי שלמה מזוועיהל זצ"ל והחל לחרף ולגדף את החילונים במילים שאין הנפש היפה סובלתן... ביקש ממנו הרב לשתוק. אך הלה לא נענה והמשיך לשפוך עליהם "אש וגפרית".

חזר הרבי ובקשו שוב לשתוק בנימוק שאינו רוצה לשמוע כאלה דברי קיטרוג, אך הלה המשיך.

לחש לו הרבי: "עוד אין אנו בטוחים על שלנו..." לאחר זמן נודע שבני ביתו של הלה סטו מדרך הישר...

צדיק יסו"ע - זוועיהל

שמירה מעין הרע

לא להביט לתוך ביתו וחצרו של חברו, מחשש הזק עין הרע !

נלמד מהפסוק: "וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו ותהי עליו..." (פרק כד-ב)

וכתב רש"י: ביקש להכניס בהם עין רעה והרי יש לך ג' מדותיו [של בלעם] עין רעה ורוח גבוהה ונפש רחבה (אבות פ"ה) "שוכן לשבטיו" - ראה כל שבט ושבט שוכן לעצמו ואינן מעורבין. ראה שאין פתחיהם מכוונין זה כנגד זה שלא יציץ לתוך אהל חברו.

על האדם להזהר מאד שלא יזיק בעין רעה ע"י שיביט "בעין תמהון על הדבר ועי"ז הוא כלה" כלשון החזון איש (בי"ב ליקוטים סי' כא). וכן לשמור עצמו שלא יזק מעין רעה. לפיכך הזהירו חז"ל ותיקנו כמה וכמה תקנות כדי שלא יזיקו ולא יזקו מעין רעה. כמו: אסור לאדם לעמוד בשדה חברו בשעה שעומדת בקמותיה" (בי"ב ד:). והטעם, שלא יפסידנה בעין הרע. ובערוך השולחן (חוי"מ סי' שעח) כתב להלכה שהמזיק את חברו בעינו חייב בדיני שמים.

עוד הזהירו חז"ל שלא למנות בני אדם לגולגולותם שהמנין שולט בו עין הרע. וכן הקפידו שלא יעלה לתורה בן אחר אביו, או אחר אחיו משום עין הרע (שו"ע או"ח סי' קמא). ואמרו בגמרא: כל מי שנתעשר צריך לעשות מצוה בממונו כדי שלא תשלוט בו עין הרע.

יש בנותן טעם לציין בענין זה את מה שכתב כ"ק האדמו"ר ממונקטש - רבי חיים אלעזר שפירא זצ"ל (בספרו דברי תורה מהדו"ת נג). כי "מקובל בידינו מהצדיקים, שכאשר הולכים אצל הצדיק שיתפלל על ענין נחוץ וצריכין בזה נס ומופת גדול, יחזיקו הדבר בסוד כמה שאפשר קודם שיפעלו בדבר. כי אם יתפרסם, יוכל אז לשלוט עין הרע ח"ו ויגרם שלא תבוא הישועה" [והביא מקור לכך ממעשה אלישע והשונמית].

הסכנה

מי"עינא בישא"

מובא בשו"ת לב חיים (ח"ג-צט): מעשה נורא אירע בשליח ציבור בעל תפלה, שהיה תלמיד חכם גדול וגם מיוחס, והיה כבן ארבעים שנה. כשהוא אמיץ כח וקולו ערב, ובראש השנה מלבד מה שהיה חזן, היה גם קורא בתורה וגם תוקע בשופר.

מעלות אלו שראום רבים ויהללוהו ודיברו בהתפעלות מה יפה כוחו של זה... ועיי"כ גרם שהטילו עליו רבים עינא בישא. ומאותו יום של ראש השנה נתלש חולשה יתירה והיה מוטל על ערש דוי מעט זמן ורפואה לא היתה לו ונלב"ע רח"ל

"מה טובו אהליך יעקב"

תורה מגנא ומצלא

פעם השתתף הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל בכנס רבנים, ביניהם היו רבי משה דנישבסקי זצ"ל שניהן כרבה של סלבדקה ורבי חיים לייב זצ"ל מסטויסק שהיה מפורסם כלמדן מופלג וצדיק.

באחת ההפסקות שהיו באסיפה, ישב רבי איסר זלמן בחדרו של רבי משה דנישבסקי והדלת היתה פתוחה. רבי חיים לייב מסטויסק שדרכו היתה בסופה וסערה פסע באותה שעה בפרוודור הלוך וחזור כשהוא שקוע בלימוד התורה.

כאשר היה רבי חיים לייב עובר ליד פתח החדר, היה רבי משה קם ועומד מלא קומתו לכבודו של רבי חיים לייב. משהבחין רבי משה במבטי התמיהה של רבי איסר זלמן פנה אליו ואמר לו: רואה אני שהנך תמה על הנהגה זו, אם כן, בא ואספר לך מי הוא רבי חיים לייב מסטויסק:

בעיירה אישישוק היה קיים כולל אברכים בו למד אף רבי חיים לייב. באותם ימים אירעה מגיפה נוראה בכל האיזור שהפילה חללים רבים רח"ל ואולם באישישוק עצמה לא פגעה המגיפה.

באחד הימים אמר רבה של אישישוק רבי אברהם שמואל (מח"ס עמודי אש) לאחד מתלמידי הכולל: "האם הנך יודע מפני מה לא פגעה המגיפה בעיירתנו אישישוק? האברך הזה רבי חיים לייב שלומד ויגע בתורה כל יום במשך רוב שעות היום בעמידה - הוא זה אשר עוצר את המגיפה ומונע בעדה מלחזור לגבולנו..."

באחד הימים ההם, שלח חותנו של רבי חיים לייב להודיע לחתנו כי מכיון שהמגיפה במלוא עוצמתה בסביבות אישישוק, הוא מבקש שיחזור מיד לביתו שבלידא. רבי חיים לייב נעתר לבקשת חותנו ונסע לביתו, ומיד כאשר יצא מאישישוק החלה המגיפה לפגוע גם בתושבי עיירה זו."

בדרך עץ החיים

מי נדחה מפני מי?

מידי פעם קיים כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל שיחות תוכחה ארוכות עם ראשי השלטון החילוני בישראל, ובכל פגישה כזו, תבע הרבי מהם בתקיפות רבה, שיוכיחו ויגלו יותר הבנה כלפי היהודים החרדים, שומרי גחלת הקודש.

כאשר אחד מהם התבטא בנוכחותו, שכדי לאפשר דו-קיום בחיים המשותפים צריך כל צד לוותר משלו... השיבו הרבי:

"עליכם לדעת שיש דברים עקרוניים, אשר היהודי החרדי אינו יכול בשום אופן להתפשר עליהם בעוד שעמיתו החילוני לא יפסיד בגללם מאומה. עליכם לדעת שיש יהודים, אשר אינם יראים משום דבר שבעולם זולת מאש הגיהנם בעלמא דקשוט".

"יש יהודים, אשר מורא שמים חופף עליהם ללא הפסקה, והוא אשר מפחיד אותם יותר מכל מורא ארצי אחר. משום כך אין ביכולתם לוותר אפילו על מצוה קלה אחת ממצוות התורה".

"אני עצמי" - הוסיף הרבי - "בהיותי בשבי הנאצים ימ"ש, לא בא בפי שום אוכל לא כשר, למרות שהייתי צפוי למות ברעב, ולא עשיתי שום מלאכה ביום שבת קודש, על אף הסיכון הממשי שיוציאוני להורג בגלל התנהגותי זו".

"ואילו לאדם שאינו נוהר בכשרות, לא יאונה כל נזק, אפילו אם יאלצו אותו לאכול מאכלים כשרים דוקא..."

בני הישיבות העוסקים בתורה, מקיימים את עם ישראל ומצילים אותו מאויביו, וזוהי הברכה הטובה ביותר לעם ולארץ!

נלמד מהפסוק: "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל" (פרק כד-ה)

ואמרו חז"ל (סנהדרין קה:): "א"ר יוחנן, מברכתו של אותו רשע אתה למד מה היה בלבו. ביקש לומר שלא יהו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות "מה טובו אהליך יעקב"... אמר רבי אבא בר כהנא כולם חזרו לקללה [=כל הברכות של בלעם חזרו לקללה כמו שהיתה כוונתו מתחילה. רש"י]. חוץ מבתי כנסיות ומבתי מדרשות שנאמר "ויהפוך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלקיך" - קללה ולא קללות.

"חכמי השלטון" בזמננו צריכים ללמוד מבלעם... מהי ברכה

יש להבין ולהתבונן: מדוע רצה בלעם לקלל את עם ישראל דוקא בקללה כזו שלא יהיו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות? וכי לא די היה בקללות גרועות וחמורות יותר, כמו למשל שלא תהיה להם פרנסה, ושאיוביהם ירדפו אותם, או שמכת הארבה תחסל את תבואתם, ועוד כהנה וכהנה. ואדרבה, אם בלעם היה שואל ומתייעץ למשל עם "חכמי" השלטון והתקשורת בימינו, היו מאירים את עיניו, לאור "השכלתם" הגבוהה, שאין זו קללה כלל וכלל אלא זו "ברכה", שכאשר לא יהיו להם בתי מדרשות הם בהכרח "יישאו בנטל", ותגדל התפוקה... וגם יהיה יותר כח אדם לנקות את רחובות העיר ויהיו יותר חיילים בצבא, או ליצנים בתיאטרות, והיאך יתכן ש"בינה נשגבה" כזו נעלמה ממוחו של בלעם!?

אלא התשובה היא שבלעם שהיה גדול נביאי האומות ידע את האמת, אותה אמת שכל ילד הלומד בתלמוד תורה יודע, כי כשישנם בתי כנסיות ובתי מדרשות והם מלאים במתפללים ולומדים, אין שום קללה שבעולם יכולה להשפיע ולהזיק לעם ישראל (גם לחילונים), ולעומת זאת כשאין בתי כנסיות ובתי מדרשות אזי ממילא אין קיום לכל עם ישראל והם נכחדים מאליהם, רח"ל.

בלעם שידע זאת ורצה לקלל שלא ילמדו ולא יתפללו, הפך הקב"ה קללתו לברכה, ונמצא מברך את הברכה הטובה ביותר לעם ישראל: "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל"! ומכאן בקשה גלויה לאנשי התקשורת [המנהלים את השלטון במדינה כבר 60 שנה]: הואילו בטובכם לעיין בספר הספרים, בפרשת השבוע, ותלמדו מבלעם מה נחשבת אצלו קללה לעם ישראל, ולעומתה, מהי הברכה הטובה ביותר. אולי תתבוננו ותשכילו.

העצה היחידה להנצל: לשמור את "אהליך ומשכנותיך" על טהרת הקודש בלבד

הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל היה אומר: האומה היהודית דומה לגוף האדם. קומה שלימה, שיש בו הרבה אברים. ידים ורגלים וכיוצא באלו. אולם אף אחד מבין האיברים איננו פועל בכוחות עצמיים. אלא כל אבר ואבר חיותו זורמת אליו היישר מן המוח. כתוצאה מזה, כל פגיעה או תקלה. בפעולת המוח גורמת לשיתוק הגוף כולו.

"והנמשל" - אומר רבי אלחנן - "כל חלק בעם ישראל הוא אבר מן הגוף. יש אברים חשובים יותר ויש אברים חשובים פחות. אך אנשי התורה הם המוח של האומה, הכל יונקים חיותם מן הצנורות האלה, עד שאפילו מי שבעצמו התרחק ת"ק פרסאות מן ההווה המתרסק באוהלי שם, מחוייב ליתן דעתו על כך שהישיבות תתקיימנה בישראל תמיד!"

מהות הברכה "מה טובו אהליך" וגו' - אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות, מותנית בכך שיהיו המקומות הללו קודש מוחלט ונקי לתורה ולתפלה, ללא כל תערובת זרה מבחוץ. רק בכך טמונה הברכה הרבה והטובה הגדולה שישנה בהם, לא כן כאשר רוחות רעות ושאר מרעין בישין חודרים מבחוץ לתוככי "קודש הקודשים" [בדמות מכשירי חולין כמחשבים ופלאפונים ודבורי חולין] ותופסים להם לצערנו "מקום של כבוד" לצד הספרים שכל תכולתם קודש. וכי אין כאן סרך של בזיון הקודש!?

באחת משיחותיו של הגה"צ רבי זבולן שוב שליט"א, ביכה את מצבינו כיום כאשר עומדים עלינו ועל בתינו ועל תורתנו, ועל כן לדעתו העצה היחידה לבטל מעלינו את הגזירות הקשות, הוא לקיים מה שאמר הנביא ישעיה (פרק כו-כז): "לך עמי בא בחדריך וסגור דלתיך בעדך חבי כמעט רגע עד יעבור זעם". ופרש רש"י: בא בחדריך, בבתי כנסיות ובתי מדרשות. וסגור דלתיך בעדך - תרגם יונתן [ביע] עביד לך עובדין טבין דיגנון עליך. ויש לפרש עוד "וסגור דלתך בעדך" - כשתכנס לבתי כנסיות ובתי מדרשות סגור הדלת שתהא מופרש מן העולם, והוא למעשה בזמננו שאפשר להיות בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ולהיות מקושר עם העולם ע"י פלאפון. וזהו וסגור דלתיך בעדך", אין קשר עם החוץ! אם נקיים זאת, יתקיים בעזה"י המשך הפסוק "חבי כמעט רגע עד יעבור זעם" - בשעה מועטת יתבטלו הגזירות מעלינו ומעל תורתנו. עכ"ד.

ומי בעמך ישראל

בין איש לרעהו - סיפורים בני זמננו

"שמח תשמח" ? / הרב נפתלי וינברג

את כל העול על עצמה. אשריו של בחור שזוכה "ליפול" למשפחה שכזו - אך כמעט תמיד לא מדובר במצב שכזה.

ואם חושב לו בחור שהוא יצליח יותר עם סידורי נוחות, וללא טרדות, הטעות בידו. כי מה שבאמת קובע את ההצלחה בתורה היא מידת המסירות שהלומד משקיע בה. הפינוקים למיניהם דווקא מפריעים לשיטתו - וביסוד זה נוכחתי פעמים רבות בימי חי!

אני הקטן, לקראת נישואי, גם חפצתי בדירה - אך לא העליתי בדעתי לרגע כמימרא שזהו דבר שמצדיק את עיכוב השידוך. כאשר התארסתי הייתי כל כך מאושר שמצאתי את מי שרוצה להיות עזר כנגדי להקים בית של תורה ועובדת השם, היה פשוט לי שאותו הקב"ה ששלח לי את הזיווג הנכון - הוא זה שגם יעזור לי להסתדר בחיים!

וכך הוזה. לא קיבלתי דירה, ולא יצאתי לעבוד. שכרנו דירה במשך כמה שנים והסתפקנו במועט [ללא טלפון, פלאפון, טיטולים ומכונת יבוש] ושמחנו בחלקנו. תודה להשם יתברך שבמשך השנים הסתדרנו בדירה משלנו.

אך לא רק שהדרישות המוגזמות לא תורמות לשיטתו, אלא אי לי לזה שדוחה שידוך בגין דרישות כספיות. וכבר כתב החלקת מחוקק (אבן העזר ריש סי' ב') שאסור לאדם לעגן עצמו, או את כלתו, עד שימצא אשה שתיתן לו ממון. [עיי"ש שיש סכנת גרימת בנים זרים ח"ו ב"מ]

* * *

כיצד מיישמים את דעת התורה בנושא זה למעשה?

ישנם שני מסלולים אפשריים. עדיפות ראשונה שכל בחור יתבונן מעט בנושא ויגיע למסקנה המתבקשת שלתבוע סכומים אסטרטגיים זו כלל לא אופציה, וגם להכביד על ההורים אסור ובפרט כשיש משפחה ברוכת ילדים. המחשבה שרבים מההורים בה היא "אז איך אסתדר?" וכאן הבן שואל: "ואם תכריח את המסכן שמוֹלך להתחייב על סכומים שאין לו סיכוי לגייס לנצח נצחים - או אז תסתדר?!". הנוסחה הזו נשמעת לך הגונה? הגיונית? והאם הקב"ה "ישכח לך" את זה כשתבוא אתה להשיא את ילדיך?

מדוע רק להורים מוצע "להתחזק בביטחון" - אולי גם החתן דגן יתחזק קצת בביטחון, ולא יטיל את עצמו על כתפיים שחוחות שלא מסוגלות לשאת אותו? הוא חייב להתבגר, להיות אחראי ומה שיותר עצמאי. זה לא יקרה ביום אחד. לשם כך עליו להתאזר בתפילה עצומה לסייעתא דשמיא ובשמחת חיים, אבל בסוף הוא יגיע למקומו הנכסף ובלא הפעלת חוסר הגינות כלפי אחרים. בחור כזה, יקר מפר ופאר של עם ישראל. הוא וכלתו, או הוריהם, כל קהילה לפי מנהגה, יעשו תכנית איך להסתדר, ואם לא מסוגלים, ימתינו עד שימצאו את הדרך.

אם המסלול הראשון לא יפרוץ לו דרך, לא יהיה מנוס מלקבוע "שער" הגיוני של הוצאות, ו"מפקיעי השערים" יוצבו במקום המכובד המגיע להם!

האם רק כאשר מוכרי דגים מפקיעים את השער יש בכוח הדיינים לקבוע תקנות לגביהם? ללא ספק שניתן לנהוג כן גם ביחס למפקיעי שערים של שידוכים, עד כדי שמי שינהג בחוסר הגינות ייצא לו שם בהתאם. ושום בת לא תסכים לא תסכים אפילו להפגש ויהיה רשום ברשימה השחורה עד שיחזור בתשובה - שיחזיר אותו במהירות לתעריף הגון והגיוני.

כמובן המסלול הראשון - לפיו התיקון יבוא מצד הבחורים עצמם - עדיף עשרת מונים על התצעה השנייה. שכן אם ניתן לתקן את המצב בענימות, מדוע להפעיל מדת הדין?

השומע יונעם וידע שמקדש שם שמים ברבים.

תעמולת השוויון בנט"ל (ראשי תיבות בנט-לפידי) מאיימת למוטט כלכלית את עולם התורה בישראל, ועולה על כולנה הגזרה האחרונה לפיה כל מי שחפץ לרשום את הבת שלו לנישואין חייב להפקיד בביטוח הלאומי 600,000 שקלים!

לכל ברור שלא יועילו ההצטדקויות לפיהן המדינה מתחייבת להשיב לזוג הטרי את מלוא הסכום לשם רכישת דירה - שכן כמעט ואין בנמצא אנשים שמסוגלים לגייס סכום אגדי של מעל חצי מיליון שקל לנפש!

* * *

את הגזרה הנ"ל כמובן לא גזרה עלינו הממשלה - אלא גזרנו על עצמנו! באחת משכונות ירושלים התאספו התושבים לדון בעובדה, לפיה 29 בנות מעולות לא מצליחות להשתדך נוכח דרישות כספיות לא מציאותיות מצד הבחורים או הוריהם.

סיפר לי אברך שהשיא לאחרונה את בתו, שלמזלו הטוב התחייב על סכומים נמוכים יחסית - אך גם כך הוא כבר לא יכול להירדם בלילה! לאחרונה התייחסנו לנושא (במאמר "ליפא כנגד ליבה") וקעת נעניק במה לחלק מהתגובות הרבות שהגיעו אלינו.

באותו מאמר ציינו ש"לא ידועים לנו רבנים וראשי ישיבות שמדריכים ומחנכים בחורים לעמוד על דרישת סכומים גדולים כתנאי להשתדך". בתגובה קיבלנו מכתב מאבא לבת שטוען שיש ראשי ישיבות כאלו, אך אחנו אמרנו לו שאנו צריכים לדון לכף זכות ומסתמא אין כאלו ראשי ישיבות ואם ח"ו ישנם, הם מיעוטא דמיעוטא.

במכתב נוסף, שהגיע מראש ישיבה בירושלים, נכתב: "נניח הורים שיש להם חמישה בנים וחמש בנות, אם הם יחתנו לפי הכללים הנהוגים בימינו, דהיינו שצד הכלה יתן שלושת רבעי וצד החתן רבע, יוצא שכדי לרכוש דירות לכל ילדיהם יזדקקו לארבעה מיליון שקלים!

"אבל אם רק יתקנו שכל צד משתתף בחמישים אחוז, אזי כל הורה יבוא לקראת הצד השני - שכן מה שהוא דורש הוא גם יידרש - וכך יגיעו להסכמה שתקל על שניהם, וההוצאה למשפחה תפחת במיליון שקל לפחות.

הוא ממשיך ומספר על יהודי שדיבר עם ראש ישיבה חשוב אודות שידוך לבתו. ראש הישיבה הציע לו בחור שמוכן להשתתף בהוצאות בסכום של 100,000 שקל אך דורש 800,000 שקל. האבא ניסה להבין מדוע דרישותיו של הבחור כה גבוהות, ובתגובה שמע שמדובר ב"שטייגיניסט" גדול. הוא ניסה להתמקח: "אז שאביו יתחייב יותר ממאה אלף שקל - מאתיים חמישים אלף לדוגמא!" ונענה: "תתחייב והקב"ה יעזור לך!"

תמיהתו הייתה, מדוע שהורי הבחור לא יתחייבו והקב"ה יעזור ישירות להם!?

* * *

רבתי היקרים, כל הנ"ל הוא חלומות, צער, יגון ואנחה לרוב אנ"ש, איננו סומכים על ניסים כשאפשר על פי דרך הטבע להסתדר בצורה מכובדת. הבעיה היא הרצון בפנינוק הדור, נוחות, חיים קלים, ומקנאים באחרים. גישה זו מנוגדת לדעת תורה, פסולה ומוציאה את האדם מן העולם. אנשים אלו לעולם אינם שבעים. לא למדו לשמוח בחלקם וממילא אין להם שמחת חיים.

גם אם נניח שישנו אחוז של כאלו ששקועים בתורה יומם ולילה ו"מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ", ברור שהרוב "תופס טרמפ" על העגלה תוך דרישות גבוהות שהציבור לא יכול לעמוד בהן. לפעמים ישנה באמת משפחה שיש לה את האפשרות הכלכלית, והיא מציעה לתמוך בחור ולקחת

הליגה למלחמה בשחפת ובמחלות ריאה בישראל - סניף ירושלים ע"ר

רח' שרי ישראל 5 ת.ד. 1008 ירושלים טל: 02-5380936 פקס: 02-5375618

את רב המכר של 'אלון קאר' - 'הדרך הקלה להפסיק לעשן', אפשר להשיג עכשיו במחיר מסובסד.

לבירור מוקד מכירה הקרוב לבינתך: 02-5380936